

jinak je tomu ohledně druhé výtky. Žádost o obnovu trestního řízení nemění ničeho na faktu, že došlo v určité trestní věci k právoplatnému odsouzení, tak, že odsouzení pro přečin předražování nebylo by v tomto případě na závadu, i kdyby snad řízení o podobné žádosti bylo opravdu v běhu.

Čís. 627.

**Předražování (cís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák.).
Činnost toho, kdo prodává v cizině za přemrštěné ceny zboží, nakoupené v tuzemsku, může po případě spadat pod trestní ustanovení § 23 čís. 4 cit. nař.**

Pokud může pachatelova bída přivoditi beztrestnost.

(Rozh. ze dne 5. prosince 1921, Kr II 340/21.)

Nejvyšší soud zavrhl po ústním líčení zmatečnou stížnost státního zastupitelstva, pokud směřovala proti výroku lichevního soudu při krajském soudě v Jihlavě ze dne 13. října 1920, jímž byla obžalovaná sprostěna z obžaloby pro přestupek dle § 20 čís. 1 cís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák., vyhověl jí však, pokud směřovala proti témuž rozsudku, pokud jí byla obžalovaná sprostěna z obžaloby též pro přečin dle § 23 čís. 4 téhož cís. nař., rozsudek v tomto směru zrušil a vrátil věc soudu první stolice, by jí znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Dle rozhodovacích důvodů napadeného rozsudku shledal sice nalézací soud v jednání obžalované skutkovou podstatu jak přečinu řetězového obchodu a pletich dle § 23 čís. 4 cís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. z., tak přestupku předražování ve smyslu § 20 čís. 1 téhož cís. nař., sprostil jí však přes to z obžaloby, na ni v obou směrech vznesené. Tento výrok odůvodněn je v rozsudku v ten smysl, že u obžalované nemůže býti řeči o zlém úmyslu, pokud se týče není pro úmysl takový dostatečných důkazů, jelikož obžalovaná, davši se k činu svěsti nouzí, jednala prý ve stavu neodolatelného donucení. Mimo to poukazují rozhodovací důvody k nepatrné inteligenci obžalované a k příznivému dojmu, kterým působila na senát při hlavním přelíčení, a konečně označuje rozsudek i doznání obžalované jako moment, nasvědčující prý správnosti rozsudkového závěru, dle něhož se obžalované zlého úmyslu nedostávalo. Zmatečnou stížností státního zastupitelství směřuje předně proti výroku nalézacího soudu, jímž obžalovaná dle § 259 čís. 3 tr. ř. sprostěna byla z obžaloby pro přestupek předražování dle § 20 čís. 1 cís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. z. Nutno v první řadě řešiti otázku, zdali je trestným prodej předmětů potřeby za přemrštěné ceny do ciziny nebo v cizině, tedy v tomto případě v rakouské republice, kdež dle objektivních zjištění nalézacího soudu potraviny, obžalovanou v tuzemsku nakoupené, byly prodávány. K otázce této dlužno zaujati stanovisko toto: Trestní ustanovení § 20 cís. nař. nevztahuje se na případy, v nichž cena, zřejmě přemrštěná, požadována nebo poskytnuta byla, byť i za ostatních pojmových před-

pokladů citovaného trestního předpisu, za předmět potřeby, prodaný do ciziny nebo dokonce, jak jest tomu v tomto případě, v cizině samé. Na rozdíl od trestního ustanovení § 23 č. 4 cís. nař., kterým mělo býti čeleno takovým rejdům, které mohou míti nepříznivý vliv na všeobecnou cenovou úroveň domácího trhu, má předpis § 20 cís. nař. na zřeteli takové jednotlivé případy, v nichž někdo využívá mimořádných, válkou vyvolaných poměrů v ten způsob, že za předmět potřeby požaduje nebo si poskytnouti dá cenu zřejmě přemrštěnou, chrání tedy ceny jednotlivého předmětu potřeby před přílišným zdražováním bez ohledu na to, zda je nabytí zboží a jeho zcizování trestným podle jiných ustanovení cís. nař. Samotným prodejem předmětu potřeby do ciziny nebo v cizině — jak se stalo v tomto případě — byť k němu došlo jinak za předpokladů § 20 zmíněného cís. nař., však zájmy domácího obyvatelstva, jež chrániti jest účelem cís. nař. ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. z., ve směru, chráněném ustanovením § 20 cís. nař., nepříznivě dotčeny nebo ohroženy nejsou, ochrana pak cizozemských spotřebitelů, k jichž škodě prodejem podobným je využíváno mimořádných poměrů, vyvolaných válkou, jest zdejšími předpisy o stihání válečné lichvy cizí. Arci poškozují neb ohrožují prodej předmětů potřeby do ciziny zájmy domácího spotřebitelstva ve směru snižování zásob zboží a tudíž i nabídky ve vlastní zemi, dále zpětným vlivem cen, dosahovaných při vývozu do ciziny, na ceny za předměty potřeby ve vlastní zemi požadované a je tudíž u vysoké míře způsobilý přispívati ku zvyšování cen předmětů těch na úkor domácího spotřebitelstva. Zachytiti tuto trestní stránku činnosti osob, ve vlastní zemi předměty potřeby skupujících a je za hranice způsobem nedovoleným vyvážejících, je však možno a správně s hlediska čís. 4 § 23 cit. cís. nař. Přehlížejíc vytčený tuto rozdíl mezi obojí skutkovou povahou, je zmateční stížnost státního zastupitelství ve směru přestupku dle § 20 cit. cís. nař. právně bezdůvodna a musila býti zavržena, aniž se bylo obíratí jejími vývody. Pokud obžalovaná nedovoleně obchodovala, podléhá ovšem předpisům živnostenským a finančním.

Naproti tomu odůvodněna jest zmateční stížnost státního zastupitelství, pokud bere v odpor sprostění obžalované z obžaloby pro přečin dle § 23 čís. 4 výše zmíněného cís. nař. Že nepatrná intelligence obžalované, dojem, kterým působila při hlavním přelíčení a doznání její, nejsou s to, aby ať již každý pro sebe, ať již ve vzájemném spojení vylučovaly u pachatele zlý úmysl, leží na bíledni; zmenšená intelligence jeho a doznání mohou přicházeti v úvahu jen při výměře trestu jako okolnosti polehčující (§ 46 a, h), § 264 a) 1. tr. zák.). Ale také nouzi, kterou se obžalovaná dle rozsudkového zjištění k činu svěsti dala, staví nalézací soud neprávem na roveň takovému stavu, pro který by obžalované její jednání nemohlo býti přičítáno jako čin trestný, totiž stavu neodolatelného donucení ve smyslu § 2 lit. g) tr. zák. Rozsudek v tom směru zjišťuje, že obžalované bylo následky války zvláště těžce trpěti; její manžel dlel v Rakousku, ji samu však zanechal v Československé republice bez jakékoli podpory tak, že jsouc nemajetná, musila prý za nejobtížnějších poměrů se starati o sebe, své šestileté dítě a svou chorou matku. Rozsudek poukazuje na nezaměstnanost velkého počtu mužů a zejména žen v kritické době a dovozuje, že tento zjev seslabuje případnou námitku, dle níž mohla si obžalovaná jako nádenice hledati výdělek. Nehledě k tomu, že si obža-

lovaná, jak zmateční stížnost státního zastupitelství vhodně připomíná, právě v kritické době, t. j. od dubna do srpna, v době polních prací, zaměstnaní a tím i výdělek a prostředky k výživě opatřiti mohla, rozsudek sám půdu správnosti svého původního závěru, jakoby byla obžalovaná jednala z nouze, rovnající se stavu neodolatelného donucení, podrývá tím, že v dalším dovozuje, že se obžalovaná dala ke svému trestnému počínání svěsti nejen naléhavým přemlouváním se strany Františka D-a, nýbrž i snadností, s jakou lze si v obvodu »drobného pohraničního obchodního styku v okrese slavonickém« opatřiti pasy a překročiti hranice, a příkladem, který denně před očima měla, kdy sta jiných prý klidně zde (v tuzemsku) nakupují a onde (v cizině) prodávají. Rozhodovací důvody označují také jednání těchto poslednějších výslovně a správně za stejně protizákonné jako počínání obžalované. Bude na soudě, by vyslovil se o tom, zda dávala obžalovaná před výdělkem, který by jí byla skytala poctivá práce nádenická, přednost zisku, který si pohodlněji opatřovala dle rozsudkového zjištění tím, že v tuzemsku vejce a máslo nakupovala a je prostřednictvím Františka D-a přes hranici do Rakouska, jmenovitě do Vídně dopravovala, kde oba jmenovaní věci ty prodávali, při čemž docilováno bylo cen přemrštěných a obžalovanou samotnou, jak rozsudek výslovně zjišťuje, i zisku. Nouze může pachateli zaručiti beztrestnost jen tenkrát, dosáhla-li takového stupně, že jí přímo a způsobem, jemuž jinak, než spácháním trestného činu, čeliti nelze, ohrožen jest sám život pachatelův a snad i život osob, jemu zvláště blízkých. Hmotné poměry obžalované, zjištěné rozsudkem, nerovnájí se však ani z daleka tomuto zde právě nastíněnému stavu. Za účelem přesného zjištění, byla-li obžalovaná skutečně ve stavu nezbytí, jenž by ve smyslu § 2 lit. g) tr. zák. vylučoval přičítatelnost jejího počínání jako jednání trestného, třeba však zjistiti vhodným způsobem (dotazem u představenstva obce i četnictva) zejména, měla-li obžalovaná možnost si něco vydělati a jakým způsobem, příslušela-li jí podpora nezaměstnaných a brala-li ji obžalovaná, poskytoval-li jí muž něco na její výživě a na výživu jejího dítko. Teprve tehdy, kdyby se vyšetřilo, že obžalovaná nebyla s to, nikde nic si vydělati, a že odnikud nepobírala podpory, mohlo by se mluvíti o tom, že jednala v nouzi ve smyslu nezbytí. Zmíněným výrokem nalézacího soudu, že u obžalované nemůže býti řeči o zlém úmyslu, ježto obžalovaná, davši se k činu svěsti nouzí, jednala prý ve stavu neodolatelného donucení, bylo tedy nesprávně použito zákona.

Čís. 628.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.). Pletichy spáchané pokoutným obchodováním makem.

(Rozh. ze dne 5. prosince 1921, Kr II 376/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku lichevního soudu při krajském soudě v Olomouci ze dne 27. dubna 1921, pokud jím byl obžalovaný sprostěn dle § 259 čís. 3 tr. ř. z obžaloby pro přečin dle § 11 čís. 4 zákona ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek a vrátil věc soudu první stolice, by jí znovu projednal a rozhodl.